

NORRBOTTEN- SPETS

Domarkompedium

framtaget till Specialklubben för skällande fågelhundars domarkonferens 2023.

Detta kompendium får användas fritt av Specialklubben för skällande fågelhundar och Svenska Kennelklubben.

Alla fotografers medgivande finns gällande publicering.

Innehållsförteckning

Helhetsintryck	5
Viktiga måttförhållanden	6
Uppförande/karaktär	6
Huvud	8
Kropp	10
Svans.....	11
Framställ.....	11
Bakställ	12
Rörelser	13
Hud	15
Päls	15
Färg.....	15
Storlek/vikt	15
Fel	15
Diskvalificerande fel	16
Norrbottenspets – viktigt att komma ihåg.....	17

Historik – Bengt Persson

Norrbottensspetsens forna utbredningsområde omfattade både nordligaste Finland och Sverige. Dessa hundar som på den tiden inte var en homogen ras användes till pälsdjursjakt företrädesvis, men också till skogsfågeljakt. De var redan i början av 1800-talet kända av den tidens kynologer.

Bankdirektör S Sahlin skrev i sin monolog 1908 över den nordiska spetsen att "dessa i regel småväxta fågelhundar, som man finner rätt allmänt i öfre Norrlands skogsbygder, vars enda egentliga hundstam de äro". Man möter också i den tidens litteratur hunden under namnet "nybyggarspets". Den beskrivs av E Orstadius i jägareförbundets tidskrift om dess arbetssätt som också i dag är helt korrekt.

Svenskarna ville ta efter finnarnas initiativ och renodla Norrbottens fågelhund, som den då hette. I Svenska kennelklubbens tidskrift kunde man 1912 läsa att deras spetshundssektion beviljat "ett anslag af 100 kr till understödjandet af pågående renodlingen av Norrbottens fågelhund. Den ras man härigenom afser att fixera, påminner mycket om den finska spetsen."

Löjtnant Kantzov i Boden var en av de första som intresserade sig för rasen, han skriver 1911 i brev till kennelklubben att han ända sedan 1907 med stort intresse noterat allt om Norrbottens fågelhund. Han insände också förslag till en rasstandard, som till utseende liknar en oförädlad finsk spets. Han beskriver vidare den typ som allmogen anser vara den rätta fågelhunden och sorterar då bort lapphund och gråhund. Han beskriver också att den har nedärvt anlag för att skälla ekorre, "hvilket dock i så fall utan svårighet bör kunna tagas ur dem." Så fel han hade i det fallet... Kantzov konstaterar att rasen för femtio år sedan förekom allmänt, men nu (1912), bara på enstaka gårdar inom dess gamla utbredningsområde, som var i skogslandet fem mil från kusten, från finska gränsen till Umeå älv i söder.

Kantzovs arbete med rasen ledde fram till en rasstandard, och ett officiellt godkännande, men det blev inte mycket mer. Ett av skälen till misslyckandet var att den liknade den finska spetsen alltför mycket, samt att kontakten med folk som ägde dessa hundar var bristfällig. Norrbottens skällande fågelhund avfördes så 1947 ur SKK:s register, eftersom någon individ av rasen inte varit känd sedan 1936. Men det fanns många rastypiska hundar kvar i Norrbottens inland och i slutet av 50-talet, när Stig Onnerfeldt kom inflyttande till Pajala, började det hända saker. Han brann av hundintresse och hade tidigare belönats med Hamiltonplaketten för sin uppfödning av jaktspaniel.

Onnerfeldt upptäckte att här och var på gårdarna fanns spetsar som han hört och läst om. Då föddes tanken på att återuppliva denna ras. Hans ambition var att få fram så många rastypiska hundar att SKK skulle godkänna den som ras. Med Blondie av Bjerkefall, reste han runt på olika utsällningar för att visa upp och skapa förståelse för rasen, och han skrev också artiklar i jakt och hundpress som väckte intresse och sympati, och han började själv med uppfödning av Norrbottenspetsar. Men att skapa en ny ras kräver förutom att ha entusiastiska hundägare och uppfödare med sig, också en rasklubb eller som i det här fallet en fågelhundssektion av Norrbottens älghundsklubb, vilken bildades 1963.

Den upplöstes 4 år senare och ombildades till Specialklubben för Skällande Fågelhundar. 1964 kom rasen på remiss till sektionen men intresset var dåligt. Först 1966 kunde man enas om att rasen skulle omhändertas under sektionens verksamhet. Trots ett stort motstånd, där man talade om dess likhet med finsk spets och att jaktformen med ekorrjakt var en svunnen epok, lyckades man övertyga nog många i styrelsen.

Rune Samuelsson fick så i uppdrag att skapa underlag för en inventering och skrev så ett upprop 1967 som tillsändes tidningar, jaktorganisationer och skogsfolk och andra som kunde ha vetskap om var sådana hundar fanns att finna. Resultatet blev över förväntan och över 100 hundar granskades och av vilka hälften höll måttet. 36 av dessa kom till den första utställningen i Öjebyn 1967. De var förståeligt av skiftande kvalité, varierande storlekar, typ och färg. Men för att SKK skulle godkänna den som ras, krävdes att det fanns en specialklubb som kunde ta hand om den och då ansökte man om att få bilda specialklubben för skällande fågelhundar, vilket beviljades 1967. Det återuppväcktes inte bara en ras detta år, utan också en ny specialklubb inom SKK.

Vilka som ska ha den största äran av att rasen räddades, och då i sista stund, må vara svårt att avgöra, det var många entusiaster som la ner mycket arbete, men Onnerfeldt hade från första början idén om rasens uppbyggnad.

Vi som verkar i dag, och älskar dessa hundar, är dessa människor ett stort tack skyldig, ingen nämnd och ingen glömd.

Standardtexten publiceras till vänster, rasklubbens kommentar till höger i *kursiv* stil. Vi har valt att endast illustrera med foton på hundar av utmärkt typ och helhet inom standardens variation. Dock kan mindre detaljfel förekomma.

NORRBOTTENSPETS	
FCI-nummer 276 FCI-standard på engelska publicerad 2009-10-21 FCI-standard fastställd av FCI General Committee 2009-07-28 Översättning fastställd av SKKs centralstyrelse 2009-02-05	
Ursprungsland/hemland	
Sverige	
Användningsområde	
Jakthund på skogsfågel	
FCI-klassifikation	
Grupp 5, sektion 2, Med arbetsprov	
Bakgrund/ändamål	
<p>Norrbottenspets härstammar troligen från små lajkor som redan under förhistorisk tid fanns hos jägarfolk inom Nordkalottområdet. Den lilla jaktspetsen har funnits under årtusenden och överlevt under naturligt urval där endast de starkaste och effektivaste hade en chans till fortlevnad. I dessa områden var jakten nödvändig och skulle ge både föda och skinn. Pälsjägarna försågs förr med den enda gällande valutan i de här trakterna, d.v.s. eftertraktade skinn från t.ex. sobel, mård och hermelin. När skinnpriserna rasade efter andra världskriget försvann även intresset för norrbottenspetsen. Det ledde till att den avregistrerades hos Svenska kennelklubben som utdöd ras. Men det skulle visa sig att rasen hade överlevt, dock mest som vakt- och sällskapshund på avlägsna gårdar i Norrbottens inland. Ett fåtal jägares hängivna arbete med att finna typiska hundar, under framförallt senare delen av 1960 talet, säkerställde rasens fortlevnad som jakthund. År 1967 återinförde SKK rasen i sina register och en ny standard upprättades. Numera används rasen främst till skogsfågeljakt men den är fortfarande effektiv på hårvilt och den ställer även älg.</p>	<p><i>Idag används norrbottenspetsen till stor del vid jakt på skogsfågel, men rasen har talang även som ställande hund vid älg och vildsvinsjakt på mindre marker. Många hundar visar även stort intresse för rovdjur.</i></p>

Helhetsintryck

Norrbottenspetsen skall vara en liten och lätt rektangulär spetshund. Den skall vara stramt byggd med torr, välutvecklad muskulatur. Rasen skall ha mycket god resning, bära huvudet högt och frimodigt samt vara synnerligen rörlig. De skillnader i kroppsbyggnaden som betingas av könet skall vara tydligt framträdande.

Högställda hundar med klen benstomme och liten muskelmassa, liksom grova och tunga hundar med dålig resning motsvarar inte rasstandarderna. Inget av detta är funktionellt för en liten jaktspets.

Hanhund av utmärkt typ

Tik av utmärkt typ

Viktiga måttförhållanden	

Uppförande/karaktär	
I sin egenskap av jakthund skall norrbottenspetsen till sin karaktär vara uppmärksam och oförvägen. Den skall vara alert, livlig, vänlig och självsäker.	

Ovan, hane av utmärkt typ

Ovan, tik av utmärkt typ

Huvud	
Huvudet skall vara kraftfullt, torrt och välskuret. Det skall såväl framifrån som från sidan sett vara kilformigt.	<i>Skillnaden mellan könen skall avspeglas i huvudet där hanhundens kraftigare skallparti, väl utvecklade okbågar och grövre nosparti tydligt skall framgå.</i>

Utmärkta hanhundshuvuden med välutvecklade käkpartier

Skallparti

Skalle	
Skallpartiet skall vara relativt brett. Pannan skall vara lätt välvd och hjässan förhållandevis plan.	<i>Kullrig hjässa är inte rastypiskt. Nospartiet och skallpartiet bör ha parallella linjer.</i>

Stop	
Stopet skall vara tydligt men endast måttligt markerat.	

Ansikte

Nostryffel	
Nostryffeln skall vara svart.	<i>Köttfärgad eller leverbrun nostryffel är ett allvarligt fel.</i>

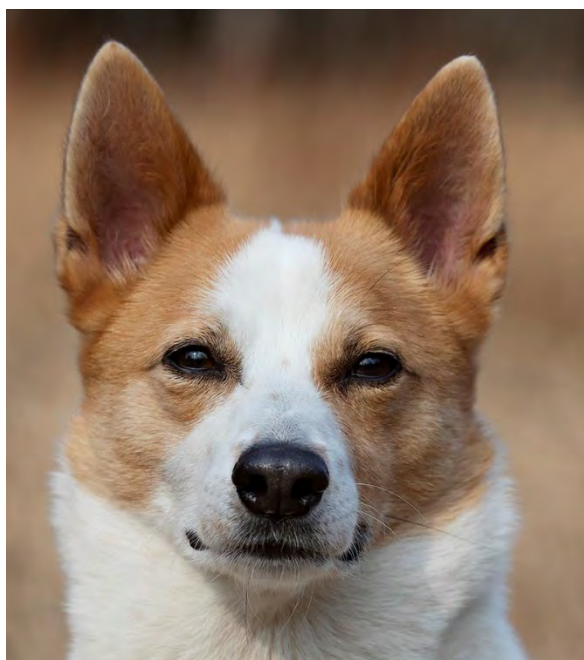
Nosparti	
Nospartiets längd skall vara som halva huvudets totala längd, eller något kortare. Nospartiet skall vara tydligt avsmalnande mot nospetsen, men får inte vara snipigt.	<i>Nospartiet och skallpartiet bör vara parallella i förhållande till varandra. Nospartiets avslutning ska vara relativt tvärt. Nospartiet som är en del av det kilformade huvudet får dock aldrig verka snipigt.</i>

Läppar	
Läpparna skall vara tunna, strama och väl slutna.	

Käkar/tänder	
Saxbett med väl utvecklade käkar och tänder.	<i>Över och underkäke skall vara väl utvecklade. Inga andra bett än det föreskrivna saxbettet är tillåtna. Tandbortfall förekommer och tandstatusen skall kontrolleras samt specificeras i domarkritiken.</i>

Kinder	
Okbågarna skall vara markerade.	

Ögon	
Ögonöppningarna skall vara mandelformade och något snett ansatta. Ögonen skall vara medelstora och klara med ett lugnt men intensivt uttryck. Färgen skall vara mörkbrun.	<i>Ljusa eller runda ögon är inte rastypiskt.</i>

Tik med utmärkta mörkbruna mandelformade ögon och bra öronansättning

Öron	
Öronen skall vara högt ansatta, något över medelstorlek och styvt upprättstående. Spetsarna skall vara något rundade.	<i>Lågt ansatta öron, stora öron, liksom öron som är mjuka och fladdrade vid gång är inte rastypiskt och ska påverka prissättningen.</i>

Hals	
Halsen skall vara förhållandevis lång, torr och muskulös med lätt välvd nacke. Den skall föras med god resning.	<i>Halsen ska vackert övergå i den välmarkerade manken.</i>

Kropp

Överlinje	

Manke	
Manken skall vara markerad.	<i>Särskilt hanhundar ska ha en markerad manke, vilket även bidrar till könsprägeln.</i>

Rygg	
Ryggen skall vara kort och plan. Den skall vara stark, muskulös och fjädrande.	<i>Såväl sänkt rygg (svank eller eftergivande rygg) som uppskjutande rygg är inte acceptabelt.</i>

Ländparti	
Länden skall vara kort och bred.	

Kors	
Korset skall vara förhållandevis långt och brett, svagt sluttande med välutvecklad, fast muskulatur.	<i>Brant kors och lågt ansatt svans är tyvärr relativt vanligt i rasen.</i>

Bröstkorg	
Bröstkorgen skall vara relativt djup, ungefär hälften av mankhöjden, och förhållandevis lång med välutvecklade bakre revben. Den skall framifrån sett vara oval. Förbröstitet skall vara välutvecklat och tydligt markerat.	

Underlinje och buk	
Från sidan sett skall bröstorgens djupaste punkt nå till armbågen eller strax nedanför. Underlinjen skall sedan mjukt övergå i buklinjen, vilken endast skall vara måttligt uppdragen.	<i>En djupare bröstorg kan inverka negativt på hundens rörlighet. Ett kort bröstben och uppdragen buklinje förtar siluetten.</i>

Tik av utmärkt typ

Femmånaders lovande tikvalp

Svans	
Svensen skall vara relativt högt ansatt och bäras i en förhållandevis hög båge. Den skall vara löst ringlad med svansspetsen buren utmed lårets sida. Utdragen bör svansen inte nå nedanför hasleden.	<i>Svensen ska vara av tillräcklig längd för att kunna bäras i den vackra bågen. Notera att lågt ansatta svansar förekommer, oftast p.g.a ett brant kors. Dessa svansar kan dock bäras förhållandevis korrekt. Hårt ringlad svans är inte önskvärt.</i>

En utmärkt svans med korrekt ansättning

Extremiteter

Framställ

Helhet	
Fronten skall ha normal bredd. Framifrån sett skall benen vara raka och parallella.	

Skulderblad	
Skulderbladen skall vara långa och breda med väl utvecklad kam och muskulatur. De skall ligga väl an mot bröstkorgen. Skulderbladen skall vara förhållandevis väl tillbakalagda.	<i>Framskjutet skulderläge förekommer och skall noteras.</i>

Överarm	
Överarmarna skall ha samma längd som skulderbladen och bilda en tydlig vinkel. De skall vara starka och ligga väl an mot bröstkorgen men vara fritt rörliga.	<i>Skulderbladets lutning, tillsammans med den korrekt vinklade överarmen, ger en god steglängd i skritt och trav.</i>

Armbåge	
Armbågarna skall varken vara utåt- eller inåtvridna.	<i>Lösa armbågar förekommer och bör uppmärksammas.</i>

Underarm	
Underarmarna skall vara raka och försedda med stark benstomme. Muskulaturen skall vara torr och smidig.	

Handlov

Mellanhand

Handlovar och mellanhänder skall vara starka. Från sidan sett skall mellanhänderna vara något vinklade.

Framtassar

Framtassarna skall vara små, fasta och riktade rakt framåt. De skall vara väl välvda, slutna och vara försedda med välutvecklade kraftiga trampdynor.

Norrbottenspetsen är parallell både bakifrån och framifrån. Denna hane har även utmärkta tassar.

Bakställ

Helhet

Bakbenen skall bakifrån sett stå parallellt.

Bakstället skall vara välvinklat.

Kohasighet förekommer i rasen och skall noteras.

Lår

Lårbenen skall vara förhållandevis långa och bilda en nästan rät vinkel mot bäckenet. De skall ha stark muskulatur.

Knäled

Knälederna skall vara starka och tydligt vinklade.

Underben

Underbenen skall bilda en tydligt framträdande vinkel mot lårbenen.

Has/hasled

Haslederna skall vara kraftiga.

Mellanfot

Mellanfötterna skall vara torra och smidiga samt ganska långa.

Baktassar

Baktassarna skall vara små, fasta och riktade rakt framåt. De skall vara väl välvda, slutna och vara försedda med välutvecklade kraftiga trampdynor.

Rörelser

Rörelserna i trav skall vara jämna och flytande med vägvinnande steg och bibehållen fast rygglinje. Rörelserna skall, fram- och bakifrån sett vara parallella.

En tik med ett utmärkt kors och utmärkta vinklar som rör sig med ett fritt och marktäckande steg (tiken på bilden är i fällning och har därmed inte en önskvärd päls)

Ovan, hane av utmärkt typ

Ovan, tik av utmärkt typ

Hud	

Päls

Pälsstruktur	
Hårlaget skall vara av två slag: Bottenull som skall vara fin och tät och täckhår som skall vara hårt, kort och rakt. Pälsen skall vara ganska åtliggande med varierande längd på olika delar av kroppen. Den skall vara kortast på nosryggen, hjässan, öronen och benens framsidor och längst på halsen, lårens baksidor och på svansens undersida.	<i>Fel i pälsstrukturen kan vara avsaknad av bottenull, för kort, mjuk eller vågig päls, liksom för långa täckhår.</i>

Färg	
Grundfärgen skall vara rent vit, alltid med distinkta, väl fördelade fläckar. Fläckarnas idealfärg kan vara i alla nyanser av rött och gult. Fläckarna på bålen skall vara tämligen stora och väl uppbrutna. Färgen skall också finnas på huvudets båda sidor samt på öronen. Fläckar i svart, någon nyans av viltfärg eller fawn kan tolereras men idealfärger skall alltid eftersträvas.	<i>Norrbottenspetsen ska ge intryck av att vara en brokig hund. Grundfärgen ska dominera. Hundar som endast är tecknade i ansiktet har för lite teckning. Inslag av svart, särskilt i ansikte (mask) och på svansen, är vanligt och skall inte vara prisnedsättande. Enstaka orenheter i grundfärgen på någon del av kroppen kan tolereras. Mindre avvikelser när det gäller färg och brokighet bör inte påverka helhetsbedömningen.</i>

Storlek/vikt

Mankhöjd	
Idealhöjd för hanhund: 45 cm	
Idealhöjd för tik: 42 cm	
En variation från idealhöjden tolereras med +/- 2 cm.	

Vikt	

Fel	
Varje avvikelse från standarden är fel och skall bedömas i förhållande till graden av avvikelse och dess påverkan på hundens hälsa och välbefinnande samt förmåga att utföra sitt traditionella arbete.	

Allvarliga fel	
<ul style="list-style-type: none"> • Köttfärgad eller leverbrun nostryffel. • Avsaknad av fler tänder än P1:or. • Tanteckning. • Skimmelteckning (små färgprickar i den vita pälsen). 	

Diskvalificerande fel

- Aggressiv eller extremt skygg.
- Hund som tydligt visar fysiska eller beteendemässiga abnormiteter skall diskvalificeras.
- Stubbsvans.

Nota bene

Endast funktionellt och kliniskt friska hundar med rastypisk konstruktion skall användas till avel.

Testiklar

Hos hanhundar måste båda testiklarna vara fullt utvecklade och normalt belägna i pungen.

Rasspecifik avelsstrategi, RAS

"De hundar som startar på utställning tilldelas ofta ett högt pris och endast ett mycket litet antal hundar får lägre pris än good. Detta avspeglar antagligen den verkliga situationen, med en exteriört väl konsoliderad ras där flertalet individer följer rasbeskrivningen väl. Det är betydligt fler individer som startar på utställning än på jaktprov. Tandbortfall förekommer, vanligen av premolarer. På utställning ska tandstatus bedömas och eventuellt bortfall noteras och beaktas vid prissättning.

MÅLSÄTTNING

- Att hundarna även fortsättningsvis ska följa rasstandarderna väl.
- Att verka för att fler hundar startas på utställning."

Ur Rasspecifik avelsstrategi, RAS för norrbottenspets, fastställd av SKK avelskommitté 2022-09-09.

Norrbottenspetsen är en utpräglad jakthund

Norrbottenspets – viktigt att komma ihåg

- Rektangulär, liten och lätt med god resning
- Alert, livlig, vänlig och självsäker
- Välvinklad med vägvinnande parallella rörelser
- Svagt sluttande kors
- Relativt högt ansatt samt löst ringlad svans
- Brokigt tecknad

Stort tack till de fotografer som generöst delat med sig av sina bilder:

*Satu-Päivi Zaff
Tanya Tuovila
Åsa Lindholm
Mikael Grennard
Peter Ahlqvist
Niklas Sundqvist
Kennet Holmlund
samt
Medlemmar inom SSF*

www.ssf-riks.se

